

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Γενική Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Α΄

Ενότητα 5: Ἡ περὶ Λόγου διδασκαλία: Λουκιανὸς ὁ
ἀποσυνάγωγος

Δρ. Ἰωάννης Ἄντ. Παναγιωτόπουλος

Λέκτορας Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν

Τμῆμα Θεολογίας - Θεολογικὴ Σχολή

Ἡ περὶ Λόγου διδασκαλία: Λουκιανὸς ὁ ἀποσυνάγωγος

- Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. **Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. (Ἰω. 1, 1-14).**

ὁ Πρόλογος τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου

ἀνακεφαλαιώνει τὴν ὅλη διδασκαλία τῆς Κ.Δ. καὶ περιγράφει κατὰ τρόπο σαφῆ τὴν **αἰδία ὕπαρξη** καὶ τὴν **φυσικὴ θεότητα** τοῦ σαρκωθέντος Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν **ταυτότητα** τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἰησοῦ Χριστό.

Κακοδοξία: ὁ Λόγος ἀπλῶς ἐνοίκησε στὸν Ἰησοῦ Χριστό.

ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦταν ὁ ἴδιος ὁ
σαρκωθεὶς Λόγος

Κακοδοξία: γενητός, δηλ. κτίσμα!

ὁ Λόγος ὡς μονογενῆς Ὑιὸς τοῦ Πατρὸς
γεννᾶται ἀνάρχως ἀπὸ τὸν Πατέρα
(γεννητός)

- **Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος, ὁ Θεοφόρος, (70-107/117)**
«εἷς Θεός ἐστι, ὁ φανερώσας ἑαυτὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὃς ἐστὶν αὐτοῦ Λόγος» (Μαγν. 8, 2)
- **Ἰουστίνος ἀπολογητῆς καὶ μάρτυρας († 165)**
σπερματικὸς λόγος
- **Τατιανός (120-170)**
- **Ἀντιοχείας Θεόφιλος (169-188)**

Παρανοήσεις:

- ταύτιση τοῦ Λόγου μὲ τὸν Πατέρα
- ἄρνηση τῆς προσωπικῆς ὑποστάσεως τοῦ θείου Λόγου

Εικόνα 1

Λουγδούνου Είρηναῖος (178-202)

*Ἡ ταύτιση τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν σωτήρα τοῦ κόσμου Ἰησοῦ Χριστὸ θεμελίωσε τὸν ἄξονα τῆς ὅλης διδασκαλίας τοῦ Εἰρηναίου στὴν παύλεια κυρίως θεολογία περὶ τοῦ «παλαιοῦ» καὶ «ἐσχάτου» Ἀδάμ. -
Ἀνακεφαλαίωση -*

Τερτυλλιανός (150/60-225/40)

una substantia (οὐσία καὶ ὄχι ὑπόσταση) *tres personae* (πρόσωπα καὶ ὑποστάσεις) *in uno stato*

Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (140/50-220/231)

Ὦριγένης (185-253/4): ὁ Λόγος «ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ»

Μοναρχιανισμός:

Ἡ προσπάθεια απόδειξης ὅτι τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδας ἀποτελοῦν «μοναρχίαν», «μονάδα», ἓνα πρόσωπο, τὸ ὁποῖο ταυτιζόταν πάντοτε μὲ τὸν Πατέρα.

⇒ ἄρνηση τῆς πλήρους θεότητας τοῦ Υἱοῦ, ἢ

⇒ ἄρνηση τῆς διακεκριμένης προσωπικῆς ὑποστάσεως τοῦ Υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ὅμως φανέρωσε στὸν κόσμο τὴν πλήρη καὶ φυσικὴ θεότητα τοῦ Πατρός

• Δυναμικοὶ Μοναρχιανοὶ ἢ Υἱοθετιστές

• Τροπικοὶ Μοναρχιανοὶ ἢ Πατροπασχίτες

Τροπικοί Μοναρχιανοί ἢ Πατροπασχίτες

Πραξέας : Πατροπασχίτες

Νοητός

Σαβέλλιος

Ἄραβίας Βήρυλλος (Γ' αἰ.)

Δυναμικοὶ Μοναρχιανοὶ ἢ Υἱοθετιστές

Ἄλογοι

Θεόδοτος ὁ Σκυτεὺς & Θεόδοτος ὁ Τραπεζίτης

Ἄρτέμων ἢ Ἄρτεμᾶς

Ἄντιοχείας Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς (260-268/69)

Ἡ ἔριδα τῶν δύο Διονυσίων

Ἀλεξανδρείας Διονύσιος (247-265)

Ῥώμης Διονύσιος (259-268)

Λουκιανός ο αποσυνάγωγος († 312)

- Ίδρυτής τῆς Σχολῆς τῆς Ἀντιοχείας
- Γνώστης τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσας
- Ἑρμηνευτῆς τῆς Ἀγίας Γραφῆς : κριτικὴ ιστοριογραμματικὴ μέθοδος
- ἀκοινωνησία: Δόμνος - Τιμαῖος - Κύριλλος

Σχολὴ τῆς Ἀντιοχείας

Ὁ ἐρμηνευτικὸς ὀρθολογισμὸς τῆς
Ἀντιόχειας ἀναπτύχθηκε σταδιακὰ σὲ
θεολογικὸ ὀρθολογισμό.

Τέλος

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών Δρ. Ιωάννης Άντ. Παναγιωτόπουλος. «Γενική Έκκλησιαστική Ιστορία Α΄. Ή περι Λόγου διδασκαλία: Λουκιανός ο άποσυνάγωγος Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015.

Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: eclass.uoa.gr/courses/THEOL112/

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Εικόνα 1: Quintus, movv.org/2006/08/23/quids-s2-40-sob-que-imperador-e-que-o-imperio-romano-atingiu-esta-extensao/, Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works 2.5 Portugal License.

